

Sy-li spěwał,
Pilnje džětał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatonok
Zradny je.

Za staw sprócnu
Napoj mócnu
Lubosć ma;
Bóh pak swěrnny
Přez spar měrnny
Čerstwosć da.

Njeh ty spěwaš,
Swěrnje džětaš
Wšědne dny;
Džeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpoćń ty

Z njebjes mana
Njeh ćí khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Gserbiki nedźelste lopieno

W Budyschinje

15. julija 1934

Bauzen

7. nedźela po šwjatej Trojizy.

1. Tim. 1, 18. 19.

Kaž nan šwojemu šynej, kiž pschěbowa w zwižje, tak šo Pawoł tu we tutym ličje wobroczi na šwojeho lubeho wučomnika a pomoznika Timotheja, kotrehož tež šwojeho lubeho šyna we wěryje mjenuje a wo kotrymž šwědczi: „ja nimam žaneho, kiž by tak po mojej myšli runy był — runje jako šyn nan je wón šo mnu šlužil ewangeliju“ (Žil. 2, 20. 22). A tutemu lubemu šynej dawa japoschtol w jemu pižanymaj listomaj wažne wučzby ša škuffowanje jako wučomnik Žesukowny, ale tež ša jeho křesćijanške žiwjenje, wučzby, kiž tež džěnka kóždemu šlužomnikej a wučomnikej Křyštufowemu płacza. Dobre wojowarštwu wojowacž, kaž tu čitamy, je wščitkim křesćijanam poručene bjes wuślaczja. Šacž ty tute łopjenko na khorym łožu abo jako strowny čłowjek čitajš, wšcho jene, tež tebi dže něšto ša twój žiwjenje š jeho wojowanjom a bėdženjom dacž.

Šdny japoschtol šwojeho pschězela Timotheja na přěnsche profetiske šlowo dopomina, kiž je šo na nim wuprajko, hdyž jemu pschifajuje, po tutym šlowje dobre wojerštwu wojowacž, ma to tež ša naž wščitkich wažnosć; pschetož my šnajemy šlowa a šlubjenja Bože w šwjatej křesćenizy a pschi druhich škladnosćach, nad nomi prajene. „Šchtož wěri a křesćenny budže, tón budže šbóžny. Ša šym cze š tvojim mjenom wołał, ty šyn mój“. Šdny pak šym jeho powołani, šym tež powołani kóždy jako prawny „Timotheus“, — to rěka šerbizy „Bohabój“ —, w bohabojosći a š Božej čješći čžinicz, šo bnyhmy šbóžni byli š bojosću a še rženjom, bėžecž psches wobstajnu ščerpliwosć wo to bėdženje, kotrež je nam pródkštajene, niž wuśtacz w bėdženju pschězimo hrěchej, škrótka: dobre wojowarštwu wojowacž.

Wojumny dobre wojerštwu w možny wěry a š dobrym šwědomnym!

Dobry wojak, kiž do wójny čehnje, dnyrbi wjedžecž, šchto je jeho njepschězěl. Tak dnyrimy tež my, hdyž wo wojerštwu rěčimy, šnacž njepschězelow, pschězimo kotrymž mamy wojowacž. Pawoł tu njeměni tute nam tak derje šnate bėdženje wo žiwjenje, wo bnyče, pschi kotrymž nam nuša, štarosć, šchorosć, šrudoba jako njepschězělste možny napschězjo šupja. Wjele bóle hlada wón na šnutsowne kubla a dže nam pražicž, šo šo tudny wo šbóžnosć našheje dušhe jedna. Šchto šu njepschězěljo našheje šbóžnosće? Biblija, katechismus, našhe nashonjenja naž wučja a nam je pokasaja: šwět a jeho šytowanja, našhe čžělo.

Dobre wojerštwu móže jenož tajke bnyč, kotrež niž š podleženju, ale š dobnyču wjedže. Tohodla šo njedžiwamy, šo japoschtol pschifajni, dobre wojerštwu wojowacž, pschistaji, „aměł wěru“. Pschetož niž š šwontownymi šrědkami, niž š brónjemi wědomosće, niž š pjenješami a kublami, šžyla niž š našhej možu móže dobnyče, wěczna šbóžnosć, šo dobnyč, došelž brónje našheje wójny njejšu čželne, ale duchowne a š Bohu mózne. Našha wěra je to dobnyče, kotraž šwět je pschewinyła. Bjes wěry móžno njeje, Bohu šo špodobacž. Tohodla rěka: we wěryje do našheho Knjesa Želom Křyštufu dobre wojerštwu wojowacž.

Njebój šo, wěr jenož! ma tež našhe hežlo bnyč. A tak štejšich ty tu potom šchitany wot njeho, a žadny njepschězěl njednyrbi tebe š jeho ruki wutorhnyč. „Tehodla wšmicže na šo žyłu brón Božu, šo bnyščež wny, hdyž ta ška šchunda pschidž, móhli napschězimo štacž, wšchitko derje dokonjecž a wobštacž. Nade wšchitko šapschimacže šchit teje wěry, š kotrymž šahažnyč móžecže wšchitke žehliwe šchipy šheho njepschězela“, (Ef. 6, 13. 16.).

„Ale t wěrje Pawoł hišće pšchistaji „a dobre hwědomnje“. Woboje, wěra a dobre hwědomnje, wusko hromadu kluščetej, tak so czi, kiž dobre hwědomnje w šebi njewobarnuja, ale niško waža abo wot šo storčža, so czi škoduja na wěrje, kaž Pawoł w šchtucžny po našim tekšće na šrudnych pšchikladach nam t warnowanju dopokasuje.

Hdyž je naša wěra prawa, niz jenož štuff hlowny a hubow, niz morwa šama na šebi, ale ma žiwjenje a móž, dyrbi wona naš tež hwědomliwych cžinicž we wšchitkim našim šhodženju. Eswědomliwošč, šwěrnosč w małym a najmjeńšim móže jenož tam rošč, hdžež je wěra. Cžim bóle knješa pšched woczomaj a we wutrobje mamy, cžim pilnišcho na Jesuša, kiž je šapocžatk a kónž našeje wěry, hladamy, cžim krašnišcha je naša wěra, cžim jašnišcha je nam naša winowatosč pšhecžiwu našemu njebjeske mu Wótzej, cžim bóle šebi šaklužimy mjeno šheščana a džěcžo Bože.

Tohodla wojumy dobre woještwo pšhecžiwu špytowanjam a šwětej, šo hychmy twjerdže štali a šo njeby naš ničžo wot praweho pucža wotwabiło. Wot Boha tu šem štajeni, wot njeho pať tež pošpnljeni mamy my tu šo bědžicž a wojowacž. Bóh daj, šo tuto bědženje a wojowanje „dobre“ budže!

O, Knježe š twojej špnlnošču
Nam pošpnl šlabu wutrobu,
Šo hychmy móžnje bědžili,
Šso pšhes šmjercž t tebi cžišćezeli! Šamjeń.

Šubujmy Boha, dofelž wón naš prjedy je šubował!

Šo je Bóh, o to nam praja
Na šwěcže wšch štworjenja,
Wobndlerjo wodow, haja,
Šchtož šo wješ'li žiwjenja!
Šwěšdy, mróczele tež šdala
Mudrošč štworicžela šhwala,
Šěcžo, šyma, džěń a nóz
Wobkrucža joh' wšchhomóz.

Bóh naš je pať šubošč šama,
Runjež šwajaty, prawy je.
Šrěšnikow džě nješatama,
Ale je dať š šubosče
Šsyna, kiž šo woprowasche
Tu ša pšhestupjenja naše,
Tak naš š wulkoh' škaženja
Wumoh šubosč njebjeska!

Nětk, pšhes šhryšta wumóženi,
Wucžeknjemy škaženju.
Pšhes njeho tež pošbėhnjeni
Šsmny my t Božom' džěcžatštwu.
Naš Wótž, kiž tak wo naš rodži,
Hdyž tež džiwne pucže wodži,
Šsam wě, šchto nam špomozne
Še ša wěcžne žiwjenje.

Hdyž my takle wobhnadženi,
Njedyrbjeli potom šaš'
Wot šubosče pšchemóženi,
Bohu šklužicž kóždy cžaš? —
To pať š tym my došonjamy,

Hdyž tež šubosč t bratram mamy,
Šim tu šwěru pomhajo
Dužy tu pšhes žiwjenje.

B.

Šsuchota.

„We wšchelafich kónčzinach Němskeje šu burjo modleške hodžiny ša wobarnowanje honow pšchprawili“, tak rěka powjescž, kotruž cžitachmy. A dale tam rěka: „Š tym, šo šo burjo šhromadžuja do pólnych Božich šklužbow, kotrež nješku bjes šacžišćeža, pšchindže šašo štare waschnje t šwojej cžescži, runje kaž tam, hdžež šo hórnyž šašo t šwojim nutroščam šhromadžuja, prjedy hacž šo do šlubiny wjesu“.

W tutnych ryncžkach šteji tež to, šchtož je roščudne pšchitym: „šu burjo modleške hodžiny pšchprawili“. Tak bě to tež pšched 20 lětami. Wošadni pšchindžechu a chžny modleške hodžiny měcž. Tajke něšchto je potom najšlepšche, hdyž njeje ani pšchikšane, ani „cžinjene“. Ně, to dyrbi še žadanjia a žedženja wutrobny a dušche pšchincž. Tež tu pšacžiči šuguštinowe šłowo: „Moja dušcha je nješkojna we mni, doniž, mój Božo, njewotpocžuje we Tebi!“

Žedženje wutrobny a dušche po Božej šmilnošči a pomozny a dowěra šheščijana jewi pať šo tola — a wošebje we cžadžach kaž naše — w tym, šo šheščijenjo t Bohu šhwatataja doma a w Božim domje, šo šo modla, šo prošča doma a š wošadu, šo w Božim šłowje pntaja w domjazej nutrošči a w Božich šklužbach a to kóždy džěń a kóždu njedželu.

Še nusa našeho cžaša, — niz jeno tuteje šuchoty, — tak wulka, šo to cžinja, a hdyž niz wšchitžny, šnajmjeńšcha wšchitžny ratarjo? A je wěra a dowěra do Boha tak wulka, šo to cžinja, a hdyž niz wšchitžny, šnajmjeńšcha wšchitžny ratarjo? —

Šsuchota! Hdyž tu škorža a morkotaja, šabudu hušto něšchto: tuto domapntanje džě po žněj šemi. Wšchitkim cžłowjekam a tak tež nam ma tutón cžaš něšchto prajicž. Hdyž pať cžaš — ma nam tón něšchto prajicž, w kotrehož rukomaj cžaš je, kiž š cžašom t nam rěcži: A to je Bóh, wšchehomózny štworicžel šwěta a cžłowjeka. A šchtož ma wón prajicž, to tež tón wě, kotruž njeje šlyšchal tekštaj pošlednjeju njedžel, šhiba šo je šo še šamyškom šawrěš ša šrošumnjenje tajkeje rěcže. Ša 6. njedželu po Šswj. Trojizny rěkasche na kónzu tekšta, Rom. 6, 3—11, w 11. šchtucžny: „Tak tež wy, měcže šo šami ša tny, šo šcže hřěchu morwi, ale žiwi Bohu we šhryštužu šesužu, našim šnješu“. A tndžen prjedy šteješche wošrjedž tekšta, 1. šětra 3, 8—15, w 11. šchtucžny: „Njedch wón šo wobrocži wot šeho a njech dobre cžini; njech wón měra hlada a ša nim honi!“ To rěka: Bóh tón šnjes přěduje nam pošutu. Pošutny je tutón cžaš. A šchtož jón jako tajki njewužiwa, wužiwa jón njewužitkne.

Cžincže pošutu, t. r. kaž hižo prjedy w tekšće šteješche: wotwobrocž šo š žněj wutrobu a dušchu wot šeho, wot wšcheho, šchtož pšhecžiwu Bohu a bjes Boha, a pšchiwobrocž šo še dobremu, t Bohu šamemu a budž š nim! — Pšhecžiwu tomu, šchtož tu runje prajachmy, šnadž poštestuješch a šnadž prajišch: „Bjes Boha, ja tola nješšym w Ššowjetruškej!“ — Njemol šo, bjes Boha móžesč runje tak we šužizny bycž a šy tež, hdyž — a tu wšmimy runje šuchoty dla tutón pšchiklad! — šamóžesč tu nětkle džěń dołho bjes modlitwy bycž, — hdyž šamóžesč tu nětkle šwój wšchědny šhlěb jěšč bjes proštwy a džakowanja!

A něšto njesapomámy, šhtož je nětkle najstraschnišče sa kšesczijanow — haj sa kšesczijanow, kiž chzeja tež kšesczijenjo bncz! To je mjenujzy to, šhtož čžini, so kšesczijenjo njerofumja, šhto tutón tajki čžaf wot nich chze, so nje-pyntnu, so wón tež k nim rěčži, so njesacžuja, so to wo wjaz hacž jeme žně, wo wjaz hacž čžafne kubla dže. To je liwkošč, ta žaloštna liwkošč, kotraž je žo wulała a roslała tež runje do našchich wježnych wořadow. Na jeje žolmach žo tač někotry kšesczijan tač žahodnje a rjenje koleba w „řwojim kšesczijanštwje“ a měni, so jemu njemóže nicžo „pařero-wacž“, so je tola dobry kšesczijan a so tola dyrbi žo řuchota řnucž. A wón njewidži, tač w tutnych žolmach liwkoščje něč-tón klamu rořdaja, so by jeho k jeho kšesczijanštwom póžřěl. Wot tuteje žadlaweje liwkoščje žo wotwobrocžje! to woła řuchota a žyła nuřa čžafka, to woła žiwjenje, řmjercž, wěčž-nošč. Njewěřch dha, tač wohidny našchemu Sbožnikkej liwki je? Njesnajěřch dha so praji: „Ja wěm twoje řutki, so ani řymny ani čžoply njeřy! O, hdy by řymny abo čžoply by! Dofelž pač liwki řy a ani řymny ani čžoply, wupluwuja te-bje je řwojeho erta“ — Sj. J. 3, 15, 16.

Tola došč dženřa! řuchota je — a niž jeno na polach. Tež w kšesczijanach. Tam wonkach tu řuchotu řacžeri Boži deřchžil. Tu řuchotu w kšesczijanach řacžerja řyly rořkacžja a pořuty. Haj řyly — a řyly pšchřadu, pšchřadu, a hdyž niž řyly rořkacžja, budžja to řyly pod řchudom toho jeneho čžežkeho řłowa a toho, šhtož wono praji: „pšche pořdže!“

Saarřki kraj.

Nječ žo nětkle řtawa tajkeho abo hinajřcheho, wo „Saarřkim kraju“, wo „Saarřkim prařchenju“ žo tola pšchezo řařo rěčži. W našchim řopjeńku řajimuje nař pšchi tym pšchede-wřchěm tež to prařchenje, hacž řu tam tež ewangelszy a řelko.

Řo licženju lěta 1929 řyly w Saarřkim kraju 211 472 Ewangelskich; to je wjaz hacž řchtwóřny džěl žyřeho Saarřkeho wobndleřřtwja. Ewangelska žyrkej řorjeni tam wot reforma-zije řem w ludu. Reformažija njebu tam tež wot horjeka pšchikařana. W ludu řorjenjeřche hižo ewangelska wěra, jako nařřawřke řnježerřřtwo tam žyrřwinřke wobřejnoščje řřjadowa. Tež čžežki čžaf řranžowřkeho řkala Ludwiga XIV. njeje na tym nicžo mohł pšcheměnicž, hacž runje tehdy řranžowřzy Katolikojo řpyřachu, Ewangelskich řa řwoju žyrkej řařo do-bncž. Raž k ewangelskej wěře wuřnachu řo Saarřzy Ewan-gelszy tež řwěřni k řwojemu němřkemu ludřtwu. řinač to tež njebě, jako w čžafu řranžowřkeje revoluzije bjesbožnošč tuteje řpyřta, řebi Ewangelskich podčžiřnyčž. Woni wotřachu řwěřni.

řako bu 1875 tuta krajina k Prurřkej řjednocžena, pšchři-džechu řěpřche čžafy řa jeje ewangelske wořadny. Prurřka bě džě tola k wulkeho džěla tež ewangelskeho wuřnacžja. Ewan-gelske wořadny pšchřidobnywachu a rořčechu. Raž k rořwicžom powřchřitkowneho žiwjenja, wořebje džěla we wuhłownych ja-mach, wobndleřřtwo pšchřibnywale, tač pšchřibnywale tež licžba Ewangelskich. S tym řařo bu licžba ewangelskich wořadow, řarow, Božich domow, řapałow wjetřcha a wjetřcha, hacžrunje běchu Ewangelszy mjěřřchina wobndleřřtwja.

W lěčje 1919 řpyřta řranžowřke řarjadniřřtwo, rořtorřnyčž řwiřki, kotrež Ewangelskich Saarřkeje krajiny řjednocžerja k ewangelskej žyrřwju Prurřkeje a Přalzy. To bě podarmo. Ewangelszy wobřřachu a wotřachu.

1. měřza tutoho lěta bě w měřčje Saarbrücken Wulki řjěd „Němřkich kšesczijanow“ Saarřkeho kraja. Na tutym móžeřche řakři biřkop Coch řwědčičž wo řwěře ewangelskeho wobndleřřtwja Saarřkeje krajiny k ewangelskej wěře a k něm-řkemu kraje.

Wřcho to nam praji, tač budže pšchi rořřudnym wothło-řowanju řapocžatk lěta 1935 ewangelske wobndleřřtwo tutoho tač čžežko domapřtaneho kraja řłořowacž.

řekty.

Sakřka wyschnošč bě řa Sakřku řakajala řjednocžerřřtwo: „Ernste Bibelforscher“ a wřcho džěko řa njo. Toho pač řo njeběchu někotři wotřajicž mohli. Tuž buch u wobřřorženi a řařudženi.

Wřched Drježdžanřkim řudom řtejeřche 11 wořobow, mjes-nimi někotre žónřke. Běchu wobřřorženi, so řu pšchecžiwu na-řpomnjenej řakajni čžinili. řich prawišnik chžyřche dopořa-řacž, so tuta řakajnja po prawym njeje, a tač řich wuwino-wanje dořpicž. Tola to bě podarmo. řsud wobřřorženyč řa-řudži. Řoždy dořta 4 měřazy řařřwa.

To je řdobom jara powucžaze — a tež poražaze — řa wřchěch wořadnych, kořřiž řo dachu a řo daja narěčžecž, tajkim wokołoběharjam řektow řwoje řrořřki dawacž. —

Raž pšchezo w njeměřnych čžafach nabožneho žiwjenja a dořyła w njeměřnych čžafach, tač řo tež nětkle wřchelke řekty řibaja, tež w Sakřkej. Tač na pšch. njeje w pořłednich lěčach w Sakřkej woteřjerala řekta: „Christliche Wissenschaft“, ale pšchřiběřala. Dofelž je k žyřby k nam pšchřiřřka tač nimale wřchě řekty, řěka tež k žyřym mjenom „Christian Science“. ře mjenujzy amerikařka. Amerika je řuropu k žyřej řopizu řektow „wobřřožika“. Wona ma žyřle džiwnu wucžbu wo tym, řchtož my materiju, widomny řwět, mjenujemny. Wo njeř praji, so tu wona dořyła njeje, ale jenož we myřłach čžło-wjekow wobřejji. řenož Bóh je, a Bóh je duch. Tohodla tu nicžo druhe dořyła njeje hacž duch a duchowne. řřech, řho-rošč, řmjercž je nětk něčto, šhtož Bóh njeje, a tuž tu dořyła njeje. Tohodla móžeřch řebi řhorošč na pšch. „přecžmyřłicž“, a to k pomožu modlitwy, a tač řo wot řhoroščje wuhojicž. Tohodla wotpořařuja řekarjow a řekarřřtwo a wřcho hojenje po našchim waiřnyju. Tohodla maja tež we řwojeje wěře wjele hinaleho; řacžřřřkaja řakramentaj w myřłi našcheje wěry, nječ tež řchčženizu maja a Božu wječžer. Tutu řwje-čža junu wob lěto, ale bjes řhłěba a wina. Řchčženiza a Boža wječžer je řim žyřle něčto druhe hacž nam.

Nječ tole řrótke dořaha, nam pořařacž, so njemóžemny ře-nimi nicžo měčž.

řyrkej a řtat.

řhula a ewangelsko-kšesczjanřke žiwjenje: Krajna wysch-nošč w Erfurče je porucžila: Do nadawka nabožneho roř-wucžowanja w řhuli řłuřcha tež, so řo džěčži wořřahru řa ewangelsko-kšesczjanřke žiwjenje w wořadže. W tutym řmyřłe namołwjam wucžerjow řa nabožinu, so bychu na pšchřihodne waiřnyje na řonfirmadow řřutkowali, so dopřel-nja řwoje žyrřwinřke pšchřiřłuřchnoščje.“

Mandželřřtwo. Němřki řakoń, řěńřwň řpěchowacž, njeje bjes wuřpěcha wotřak. Wjaz hacž 200 000 podřjerow řa mło-de mandželřřtwja je řo płacžiko. To řěka: Wjaz hacž 400 000

